

Magyar nyelv- és névtörténeti kutatócsoport

Kutatási beszámoló (2011. október)

A kutatócsoport működésének első bő évében a **korai magyar szórványemlékek** helynévi adatainak feldolgozását állította munkájának középpontjába. Ennek eredményei két területen jelentkeznek: adatbázis létrehozásában és építésében, illetőleg a kutatási eredmények közzétételében publikációk és konferencia-előadások formájában.

- Az **adatbázis-építés** feladatait a kutatócsoport a Tóth Valéria vezette onomasztikai kutatócsoporttal összehangoltan végezte. Az általuk létrehozott újkori helynévi adatbázis és a kutatócsoportunk által fejlesztett korai helynévi adatbázis a Magyar Digitális Helynévtár online adatbázis (<http://mnytud.arts.unideb.hu/mdh>) két modulját alkotja, amelyek azonos szempontok szerint feldolgozott helynévanyagot tartalmaznak. Az újkori modul kialakítása részben megelőzte a bizonyos tekintetben összetettebb történeti rész kialakítását. Az adatbázis lehetőséget ad a korai helynévi szórványok filológiai adatainak és a hozzájuk kapcsolódó elemzéseknek a tárolására és több szempontú keresésére. Kiemelkedően fontosnak tartjuk az adatbázis anyagának térinformatikai szempontok szerint történő kezelését, ennek kialakítása és összhangba hozása az újkori adatbázis e részével még folyamatban van. Az adatbázis megszervezése, működtetésének szempontrendszerének kialakult, az anyag feldolgozása a régi vármegyék területi rendje szerint történik. Eddig több mint tízezer névadat filológiai ellenőrzése és adatbázisba való feltöltése történt meg. A munkát a Mannheimi Egyetem német nyelvészeti tanszékével is összehangoltan végezzük, akik a Kárpát-medencei német nyelvű helynévanyag feldolgozásában érdekeltek.
- A kutatócsoport tagjai a program keretében eddig **4 könyvet** jelentettek meg, köztük 3 monográfiát (Póczos Rita: *Nyelvi érintkezés és a helynévrendszerek kölcsönhatása*, Rácz Anita: *Adatok a népnévvel alakult régi településnevek történetéhez*, Schwing, Josef: *Die deutschen mundartlichen Ortsnamen Südransdanubiens (Ungarn)*, továbbá a *Helynévtörténeti Tanulmányok* 6. kötetét (szerk. Hoffmann István–Tóth Valéria). A publikációs tevékenységet emellett **9** megjelent **tanulmány** jelzi. A kutatócsoport tagjai előadásokat tartottak különböző **konferenciákon**, amelyek közül kiemelendők a nemzetközi tanácskozások (Edinburgh, Kolozsvár, Barcelona).

Kutatási beszámoló (2012. február)

A kutatócsoport működésének első másfél évében a *korai magyar szórványemlékek* helynévi adatainak feldolgozását állította munkájának középpontjába. Ennek eredményei két területen jelentkeznek: *adatbázis* létrehozásában és építésében, illetőleg a *kutatási eredmények közzétételében* publikációk és konferencia-előadások formájában.

Az *adatbázis-építés* feladatait a kutatócsoport a Tóth Valéria vezette onomasztikai kutatócsoporttal összehangoltan végezte. Az általuk létrehozott újkori helynévi adatbázis és a kutatócsoportunk által fejlesztett korai helynévi adatbázis a *Magyar Digitális Helynévtár* online adatbázis két modulját alkotja, amelyek azonos szempontok szerint feldolgozott helynévanyagot tartalmaznak. Az újkori modul kialakítása részben megelőzte a bizonyos tekintetben összetettebb történeti rész kialakítását. Az adatbázis lehetőséget ad a korai helynévi szórványok

filológiai adatainak és a hozzájuk kapcsolódó elemzéseknek a tárolására és több szempontú keresésére. Kiemelkedően fontos az adatbázis anyagának térinformatikai szempontok szerint történő kezelése, ennek kialakítása és összhangba hozása az újkori adatbázis e részével még folyamatban van. Az adatbázis mezőszerkezete, működtetésének szempontrendszere kialakult, az anyag feldolgozása a régi vármegyék területi rendje szerint történik. Eddig több mint tízezer névadat filológiai ellenőrzése és adatbázisba való feltöltése történt meg. A kutatócsoport a munkát a Mannheimer Egyetem német nyelvészeti tanszékével is összehangoltan végzi, akik a Kárpát-medencei német nyelvű helynévanyag feldolgozásában érdekeltek. A kutatócsoport tagjai előadásokat tartottak különböző konferenciákon, amelyek közül kiemelendő a nemzetközi tanácskozásokon (Edinburghban, Kolozsváron, Barcelonában) megtartott 5 előadás, emellett további 11 előadás hangzott el különböző hazai tudományos fórumokon.

Nyelvtechnológia és bioetika alprojekt nyelvészeti kutatócsoportjainak értékelése 2011. november

2.1. Magyar nyelv- és névtörténeti kutatócsoport (Hoffmann István)

(a) Eddigi kutatási eredmények

A kutatócsoport működésének első bő évében a *korai magyar szórványemlékek* helynévi adatainak feldolgozását állította munkájának középpontjába. Ennek eredményei két területen jelentkeznek: *adatbázis* létrehozásában és építésében, illetőleg a *kutatási eredmények közzétételében* publikációk és konferencia-előadások formájában.

Az *adatbázis-építés* feladatait a kutatócsoport a Tóth Valéria vezette onomasztikai kutatócsoporttal összehangoltan végezte. Az általuk létrehozott újkori helynévi adatbázis és a kutatócsoportunk által fejlesztett korai helynévi adatbázis a Magyar Digitális Helynévtár online adatbázis két modulját alkotja, amelyek azonos szempontok szerint feldolgozott helynévanyagot tartalmaznak. Az újkori modul kialakítása részben megelőzte a bizonyos tekintetben összetettebb történeti rész kialakítását. Az adatbázis lehetőséget ad a korai helynévi szórványok filológiai adatainak és a hozzájuk kapcsolódó elemzéseknek a tárolására és több szempontú keresésére. Kiemelkedően fontos az adatbázis anyagának térinformatikai szempontok szerint történő kezelése, ennek kialakítása és összhangba hozása az újkori adatbázis e részével még folyamatban van. Az adatbázis mezőszerkezete, működtetésének szempontrendszere kialakult, az anyag feldolgozása a régi vármegyék területi rendje szerint történik. Eddig több mint tízezer névadat filológiai ellenőrzése és adatbázisba való feltöltése történt meg. A kutatócsoport a munkát a Mannheimer Egyetem német nyelvészeti tanszékével is összehangoltan végzi, akik a Kárpát-medencei német nyelvű helynévanyag feldolgozásában érdekeltek.

(b) Publikációs teljesítmény

A kutatócsoport tagjai a program keretében eddig 4 önálló kötetet, közte 3 monográfiát és 1 tanulmánykötetet jelentettek meg, emellett publikáltak további 10 tanulmányt is.

(c) Konferencia-részvétel, rendezvények

A kutatócsoport tagjai előadásokat tartottak különböző konferenciákon, amelyek közül kiemelendő a nemzetközi tanácskozásokon (Edinburghban, Kolozsváron, Barcelonában) megtartott 5 előadás, emellett további 11 előadás hangzott el különböző hazai tudományos fórumokon.